

Tálas Péter

Egy kontraproduktív választásról

Anemzetközi közösség eredetileg azt várta az ideai afganisztáni elnökválasztástól, hogy egy a korábbiaknál hatékonyabb, hitelesebb és nagyobb legitimitációval rendelkező központi hatalmat eredményez. Erre nagy szükség lenne Afganisztánban, ahol jelenleg a hivatalos Kabul erőszak-monopóliuma csupán az ország területének egy kisebb hányadára terjed ki. (Vita csak arról folyik, hogy mekkora ez a hányad: három vagy harminc százalék, hogy csak a szakirodalomban előforduló szélső értékeket említsük.) Egy olyan országban, ahol a központi hatalomnak és a nemzetközi közösségnek egyidejűleg négy olyan kulcsfontosságú területen – a biztonság, a segélyezés és fejlesztés, a kábítószer-termelés és a regionális hatalmi ellentétek problémájának megoldása terén – is gyors és látványos eredményeket kellene elérnie, melyek mindegyike jelenleg önmagában is meghaladja a képességeiket.

A választásokhoz kötődő nemzetközi politikai terv először augusztusban kérdőjeleződött meg, amikor kiderült, hogy az elnökjelöltek mintegy másfél milliónyi szavazatot hamisítottak meg (a legnagyobb arányban épp a győzelmi esélyekkel induló Hamid Karzai emberei), s a hivatalban lévő elnök csak nagy nemzetközi nyomásra egyezett bele abba, hogy – mivel nem érte el az 50 százalékot – legyen az első forduló fiaskóját helyrehozó második forduló. Véglegesen pedig akkor ment füstbe a Nyugat terve, amikor Karzai második fordulóba bejutott vetélytársa, Abdullah Abdullah november 2-án bejelentette: nem vesz részt a második fordulóban, mivel az elnök nem váltotta le az afgán

választási bizottság nyíltan Karzai-párti vezetőjét; a választási bizottság pedig, lefújva a második fordulót, Hamid Karzait hirdette ki az afganisztáni elnökválasztás győztesének.

A nemzetközi közösség főszereplői (talán a NATO kivételével) meglepően gyorsan léptek át a történeteken, s úgy tűnik, végül is mindenkinek nagy meglepedésére szolgált, hogy elmaradt a második forduló. Az afgánoknak nem kellett kitenniük magukat a kormányellenes fegyveresek a választások időpontjára tervezett támadásainak, a NATO-tagországok korábban hazahívhatták a választások biztosítására odavezényelt katonáikat, a kabuli kormányzat és a nemzetközi közösség komoly pénzüsszegeket takarított meg a második forduló elmaradásával, s egyébként is: a főszerelők végre koncentrálnak az előttük álló komolyabb feladatokra. Nagyjából ilyen és hasonló kommentárokat olvashatunk és hallhatunk a második forduló lefújásával kapcsolatban. S olyanoktól is, akik korábban a leghangosabb képviselői voltak az elnökválasztás megtartásának.

Bár magam nem voltam és nem vagyok híve a demokráciaexportnak, bevallom, furcsállom az afgán választásokkal kapcsolatos említett álláspontokat. A helyzet hétköznapi értelmezése ugyanis az, hogy ma Afganisztánnak egy elcsalt választás eredményével hatalomra jutott elnöke van, akinek – a nemzetközi közösség eredeti szándékával szemben – továbbra is erősen kikezdhető a legitimitása és hitelessége. Erősebben, mintha megtartották volna egyetlen jelölttel a második fordulót, sőt annál is, ha egyáltalán nem tartottak volna semmiféle választást az országban. ■